

TOREK 13.05.2014, 16:20

Specialni pedagog Marko Juhant o šoli in počitnicah

"Učitelji imajo zvezane roke in noge"

Avtor: *Alenka Teran Košir*

"Starši, ki silijo otroke, da med počitnicami vadijo predmete, ki jim ne grejo najbolje, bi morali biti denarno kaznovani, ker si niso prebrali, kako je sestavljeno šolsko leto! Iz pouka in počitnic."

Specialni pedagog Marko Juhant v tokratnem intervjuju o potezah, ki naj jih starši in otroci vlečejo ob koncu šolskega leta, o pomenu preverjanja znanja in ocenjevanja ter vlogi spletnega orodja eAsistent. Opozoril je na pomen domačih vaj, namesto nalog, spregovoril o posebnih kampih, ki jih je nameraval organizirati za najstnike, ki ne spoštujejo pravil in o počitnicah, ki ne smejo prerasti v učitnice.

"Sistem je dober, žal pa mnogih učiteljev ni nihče naučil razlike med preverjanjem in ocenjevanjem. Ta ni samo v tem, da pri preverjanju ni ocen, pri ocenjevanju pa so, stvar je v tem, da se pri preverjanju išče neznanje in luknje v znanju, in se jih nato ustrezno dopolni, z namenom, da bodo učenci potem na ocenjevanju dobili dobro oceno. To bi bil pravi postopek."

Počasi začenjamo odštrevati do konca šolskega leta. Naj starši v izdihljajih tekočega šolskega leta dodatno obremenijo svoje otroke ali je šolska usoda že zapečaten? V dobrem ali slabem smislu?

Imamo dve kategoriji staršev. Take, ki so že med šolskim letom povsem normalno skrbeli za svoje otroke, jih spodbujali, imeli nadzor nad dogajanjem, kar pomeni, da so njihovi otroci sproti opravljali domače naloge in druge obveznosti. Taki starši ostanejo na istem, saj že imajo celoten vpogled v sliko otrokovega celoletnega dela.

Drugo kategorijo pa predstavljajo starši, ki radi rečejo, da jih otroci vedno znova presenetijo. To velja za tiste starše, ki nimajo rednih stikov s šolo. Dejstvo je, da starši, ki svojega otroka poznajo, takih presenečenj ne morejo doživeti.

Skratka, starši naj v zadnjem mesecu na otroka ne pritiskajo preveč. Če je vse leto domov nosil štirice, ne morejo zdaj kar naenkrat zahtevati petic, saj v ozadju ni pravega znanja.

Kako pomemben delež pri uspehu predstavlja redno opravljanje domačih nalog?

Domače naloge sicer same po sebi ne prinašajo odličnega uspeha, se je pa že večkrat izkazalo, da je ločnica med dobrim in prav dobrim uspehom prav redno opravljanje domačih obveznosti. Ne gre za sposobnost ali kapaciteto, ampak za redno delo, kamor spada redno opravljanje domačih nalog in redno učenje.

Kako pomembno se vam zdi, da starši preverjajo domačo nalogo? Zanimivo je namreč, da starši pogosto opazijo, da je domača naloga, ki jo otroci opravijo v šoli, označena s kljukico učiteljice, v nalogi pa mrgoli napak.

Učiteljica samo pregleda, ali je bila naloga opravljena in če je, jo označi s kljukico. Drugačno vlogo pa imajo starši, njihova vloga je nadzorna, se pravi, da nadzirajo kakovost.

Učitelj določi, kaj in koliko naloge imajo učenci in kaj bodo z njo obnovili, medtem ko je nadzor nad tem, ali bo naloga rešena pravilno in lično, na ramenih staršev. Učitelj ne sedi pri starših doma v dnevni sobi, to je vloga staršev. Njihov cilj je, da je domača naloga pravilno narejena.

Druga stvar pa je, da bi bilo bolje, če bi učitelji domači nalogi rekli domača vaja. To bi se slišalo povsem drugače. Naloga se sliši kot kaprica, vaja pa kot priprava na to, da boš v šoli lažje sledil učni snovi.

Učna snov postaja vedno bolj kompleksna. Kaj storiti, ko starši več ne bodo razumeli učne snovi svojih otrok in potemtakem ne bodo mogli nadzirati pravilnosti domače naloge?

Povsem logično je, da starši ne morejo poznati vseh postopkov. V trenutku, ko snovi več ne bodo obvladali, pa še vedno lahko nadzorujejo obliko, učitelji pa bodo morali prevzeti tudi odgovornost nad pravilnostjo naloge. Že zdaj se večkrat organizira, da sošolci med seboj zamenjajo zvezek in drug pri drugem preverijo pravilnost.

Problem domačih nalog je v tem, da jo je pogosto preveč in da je preslabo izbrana, zato je otroci nočejo reševati, še posebej se to dogaja takrat, ko so naloge preveč enolične. Bolj primerno bi bilo dati različne tipe nalog, pa v manjšem obsegu.

V šolskem sistemu se je uveljavil sistem predhodnega preverjanja snovi, ki mu čez nekaj dni sledi ocenjevanje. Kakšno je vaše mnenje o tem?

Sistem je dober, žal pa mnogih učiteljev nihče ni naučil, kaj to je. Razlika med preverjanjem in ocenjevanjem ni samo v tem, da pri preverjanju ni ocen, pri ocenjevanju pa so, stvar je v tem, da se pri preverjanju išče neznanje in luknje v znanju, in se jih nato ustrezno dopolni, z namenom, da bodo učenci potem na ocenjevanju dobili dobro oceno. To bi bil pravi postopek.

Pri nas pa se pri ocenjevanju žal išče neznanje, ne postavlja se vprašanj, pri katerih bi otroci lahko izkazali znanje. Vprašanje lahko vedno postaviš tako, da greš po liniji znanja ali neznanja.

Če imaš pred tablo učenca s slabimi ocenami, gredo učitelji pogosto v smeri neznanja. To pomeni, da po prvem vprašanju, ki ga učenec ne zna, vrtajo še globlje in odkrivajo novo neznanje in tako učenec spet dobi enko. Po drugi strani pa takrat, ko dobijo odličnjaka, nadaljujejo s podvprašanji v smeri vprašanja, ki ga učenec očitno obvlada, se pravi po liniji znanja.

["Srečujemo najstnike, ki se ne držijo popolnoma nobenih pravil. Ti morajo doživeti drugačno izkušnjo. Pravo, brez še ene šanse."](#)

Zakaj menite, da gre pri eksternem preverjanju znanja praviloma za iskanje lukenj v znanju?

To je državni sistem, kjer so vprašanja sestavljena tako, da otroci ne morejo izkazati svojega znanja, ampak tako, da se pri njem odkrije čim več lukenj. Jaz tega ne razumem, čemu to sploh služi?

Če otrok v šoli vseh devet let dobiva ocene, zakaj bi bil potem tako ključen en sam dan, dan, ko se opravljajo "eksterci"? To ne more biti v redu. Saj imajo otroci spričevala. Očitno je več vredno, če jih ocenjuje nekdo drug, medtem ko učitelj in njegova ocena skozi leta dela očitno nista vredna nič.

Osebnostno menim, da bi ves pravilnik okrog ocenjevanja lahko spravili v 3 člene.

1. Učitelj ocenjuje, 2. Učitelj ima prav in 3. Ob možni napaki v oceni se lahko starši oglasijo na pogovoru in opozorijo na morebitno napako. Pritožba ni možna. Tako pa se vedno pogosteje dogaja, da se tudi na fakultetah starši v imenu svojih otrok, študentov, pogajajo za ocene. Samo zato, ker so otroci tega vajeni.

Učitelji imajo zvezane roke in noge. Pomislite, da imate devetletno hčerko, ki se zapre na šolsko stranišče in joka. Vsi razen enega učitelja, ki je možki, so zasedeni. Kaj lahko sploh stori? Kaj sme storiti?

Nič.

Nič. Ne sme pokukati čez rob, ker bo obdolžen spolnega nasilja, ne sme vdreti v stranišče, ker bi ga obtožili agresije. Ampak prav to bi bil edini pravi način. Da naroči dekletu, naj se umakne od vrat, spravi dekletu iz stranišča in se z njo v miru pogovori. Tako je tudi v izobraževalnem sistemu, učitelj ne more storiti ničesar. Tudi kadar najde rešitev, se vedno najde še predpis, ki mu brani, da bi jo izpeljal.

Zanimivo se mi zdi, da bi vsi starši, ki jih poznam, želeli, da bi učitelji predstavljali tako avtoriteto kot nekoč, da ne bi imeli, kot vi pravite, zvezanih rok in nog. Tako vsaj trdimo. V praksi pa se še vedno dogaja, da starši pritiskajo na učitelje in da se brez oklevanja postavijo na stran otrok in ne učiteljev. Očitno je v praksi precej drugače.

Ja, čisto drugače. Če bi vam v šoli rekli, okej, tukaj imamo notarja, podpišite, da vašega otroka obravnavamo tako in tako, vi pa iz tega ne boste delali cirkusa. Bi podpisali? No, to bi bil edini možni način, pa še vedno bi se dogajalo, da bi nadrejeni pritiskali na učitelje. S tem dejanjem bi sicer zavarovali vaš način razmišljanja, ravnatelj bi pa še vedno potegnil kratko, če bi se odločili za tožbe.

Srečujemo najstnike, ki se ne držijo popolnoma nobenih pravil. Ti morajo doživeti drugačno izkušnjo. Pravo, brez možnosti. Tako, kjer so posledice brez ugovora vezane na njihova dejanja, ne na pravice. Imel sem idejo, kaj storiti!

Pripravil bi enomesečni kamp z vojaškim redom, kjer bi bil glavni cilj preživetje s kar največ izkušnjami, doseči svoje meje. Kdor ne dela, ne dobi hrane ... Odklonska vedenja pripeljejo izolacijo itd ... Dnevni zdravniški pregled, seveda!

Ko sem zadevo omenil staršem, jih je bilo vedno kar nekaj, ki bi svoje mulce takoj poslali v tak kamp in tudi njihovi otroci bi radi šli, ker bi se potem lahko pohvalili: preživel sem to in to – predvidoma najzahtevnejšo legalno izkušnjo možno pri nas. Bili bi glavni. Seveda je potrebna selekcija – vsi ne morejo v tak sistem. Eni, ker bi nadgradili napačne temelje, in drugi, ki bi podlegli.

Po enem mesecu bi iz takih ekstremnih situacij prišli drugi ljudje. Prihaja do sprememb, otroci postanejo močnejši, sposobnejši, razsodnejši. Priznavajo pravila, ki jih prej niso, najdejo si prijatelje in delajo v skupini. Drugače sprejemajo svoje odločitve in drugače se obnašajo.

No, nikoli ni prišlo do realizacije projekta, saj bi se desetletje ukvarjal s tožbami tistih (morda ločenih ali ravno sprtih) staršev, kjer je bil eden za, drugi pa toži.

Se strinjate, da se otroka prehitro oprime etiketa cvekarja oziroma odličnjaka, da si svojo šolsko usodo v precejšnji meri zakoličijo že v prvem razredu?

Ja, takoj, ko se pojavijo ocene – zato je zelo pomembno, kako otrok štarta šolo.

Če je cvekar pisal 5, se je učiteljem zdelo sumljivo, češ da so prepisovali.

Normalno! Tudi ko razred dobi novega učitelja in ta na podlagi izkazanega znanja t. i. cvekarju da petico, se sošolci takoj zganejo in posmehujejo, češ ta je cvekar. Imajo občutek in tudi na glas rečejo, da temu petica pač ne pripada.

Odličnjaki so kasta zase, ampak vedeti je treba, da odličen učenec še ne pomeni odličnega delavca, tako kot odličen študent avtomatično ne pomeni odličnega učitelja.

Če bi sam imel moč nad šolstvom, potem bi vsaka tri leta spremenil glavni predmet, kar bi pomenilo, da bi vsaka tri leta iz šol prihajale generacije umetnikov in podobnih ljudi.

Vsi šolski predmeti naj bi se šteli enakovredno.

Ah. V resnici se ne. Tudi med učitelji so razlike, rangi.

Kateri so največ vredni?

Učitelji matematike. Ta naj bi bila krona "glavnih" predmetov, ki tudi zapadejo nacionalnim preverjanjem – so pač tako pomembni. A ne v vseh glavah.

"Razred, ki velja za problematičnega, tak tudi ostane."

Čisto drugo vprašanje, pa vendar. Se vam zdi, da razred, ki je že v prvem razredu označen kot problematičen, problematičen tudi ostane?

Ja, tudi če umaknete najbolj problematične, potem tisti pod njimi takoj zasedejo njihovo mesto.

Kaj potem storiti?

Treba jih je obvladati. To pomeni, da morajo starši uresničiti svojo vlogo. Velikokrat je to problem moškega, lahko da je oče fizično prisoten, ampak je premehak in iz kateregakoli razloga ne opravlja klasične funkcije, ali pa očeta ni. Če se stvari doma ne spremenijo, se tudi v šoli prav gotovo ne bodo. Starši iščejo opravičilo za otrokovo ravnanje, namesto da bi jih obravnavali tako, da bo delovalo.

Seveda obstajajo tudi starši, ki naredijo vse, kar jim svetujejo strokovnjaki, pa kljub temu ne pride do izboljšav, takrat je otroka treba dati v drugo okolje. Saj se vrne in takrat je drugačen.

Razred, ki velja za problematičnega, tak tudi ostane. Razlika je samo takrat, kadar recimo zadnji teden šole eden od problematičnih učencev zboli in je odsoten.

Kakšno je vaše mnenje o eAsistentih?

Fino je, da imajo starši takojšnjo informacijo.

Poglobljeni eAsistent pa je lahko problematičen, ker na srednji šoli recimo učitelji vanj ne želijo vpisovati stvari, ki jih dijaki delajo narobe, ker potem veljajo za "zmaje". To smo na nekaterih šolah rešili tako, da smo uravnotežili pisanje, se pravi, da učitelji vanj vpišejo tako dobre kot tudi slabe stvari. Verjamem, da tak eAsistent pomaga. Seveda pa je popolnoma drugače, če na internetu prebereš, kako se tvoj otrok obnaša ali to izveš osebno iz razrednikovih ust.

Druga stvar je, da bi eAsistent moral vsebovati opis dogodkov in ne sodbe dogodkov.

Primer: naj ne bo napisano, da je Miha Tončko pahnil tako močno, da se je udarila v radiator, ker to odpira cel kup vprašanj, učitelj pa v bistvu ne ve, ali je bil Miha jezen ali zloben, ker ga najverjetneje niti ni bilo zraven.

Pravilna bi bila uporaba anekdotskega zapisa, brez ocene, samo navajanje dejstev. Miha je potisnil, Tončka je izgubila ravnotežje, odreagirali smo tako in tako.

Ob koncu šolskega leta je običaj, da se dobre učence nagradi, ponavadi je to denar, elektronika, slabe pa kaznuje. Kakšno je vaše mnenje o tem?

To je vprašanje družinske kulture. Če se je otrok maksimalno potrudil, potem si zasluži nagrado doživljajskega ranga. To pomeni, da se družina odpravi na večerjo, se naklepeta, zapleše in na ta način obeležijo konec šole in iz tega naredijo tradicijo.

Ne strinjam pa se, da se za odličen uspeh kupuje računalnik. Nihče se ne bo vse leto učil zato, da bo dobil računalnik.

Ki ga bo na koncu tako ali drugače dobil.

Tako je, nagrada ne pomaga.

Kazen?

Čemu služi? Koga bi morali kaznovati, kdo ni poskrbel, da se otroci niso pravočasno posvetili šolskim obveznostim?

Starši?

Tako je, to pa se prenese naprej na otroka, češ ti si kriv, spet ne bomo imeli počitnic.

Po drugi strani pa imamo starše, ki radi rečejo, glej, da boš imel dvojke in da boš zvozil brez popravnega izpita, in to kljub temu, da vedo, da njihovi otroci vedno naredijo malce manj, kot jim naročijo in potem se čudijo, ko ima otrok "popravca".

Namesto da bi pritiskali za trojke, pa bi mogoče pristali na dvojkah.

Seveda pa je lažje iskati zunanje vzroke in kriviti otroke, kot pa doseči to, da otroci redno opravljajo šolske obveznosti.

Čez dober mesec se začnajo šolske počitnice. Se vam zdi primerno, da se otrok med počitnicami posveča snovi, ki je ne obvlada, ali naj ima res dobra dva meseca možgane na off?

Če bodo starši, ki delajo v knjigovodstvu, med dopustom vsak dan kako uro vadili knjigovodske posle, zato da jim bo ob vrnitvi v službo delo lažje steklo, potem lahko tudi svojim otrokom rečejo, naj se med počitnicami učijo.

Starši, ki silijo otroke, da med počitnicami obdelujejo predmete, ki jim ne grejo najbolje, bi morali biti denarno kaznovani, ker si niso prebrali, kako je sestavljeno šolsko leto! Iz pouka in počitnic.

To so počitnice in ne učitnice!

Če njihov otrok ne zmore brez tega, da celotne počitnice študira, zato da bi se vpisal na ugledno gimnazijo, potem je jasno, da tega ne zmore, zato ker ni sposoben.

Seveda ga starši lahko v to prisilijo, s tem pa tvegajo, da bo njihov otrok zabredel v težave, kot so težave s spanjem, medsebojnimi odnosi, postali bodo jezikavi pa se bodo, nasprotno, zaprli vase, pri dekletih lahko pride tudi do bulimije ali anoreksije.

Te nerealne zahteve so takšne, kot če bi otroka poslali v klet po jabolka in namesto 10 jabolk, kolikor jih je, zahtevali 12.

Sicer pa je tako, da so tudi zadnji teden počitnic še vedno počitnice. Ampak 1. septembra pa se začne zares. Otrok naj zavije zvezke, spozna svoje knjige in začne delo.

VIR:

http://www.siol.net/novice/slovenija/2014/05/specialni_pedagog_marko_juhant_o_soli_in_pocitnic_ah.aspx